

Dzejnieks rakstot ir brīvs

DAGNIJA DRUNGILA

Līdz pat jūnija beigām Starptautiskajā Rakstnieku un tulkotāju mājā rezidē igauņu dzejniece Joanna Elmane. Līdz šim viņa izdevusi astoņas grāmatas un šobrīd cer tikt pie nākamā dzejas krājuma.

Joanna Elmane dzīvo Tartu, kur jau izsenis veidojusies un atīstījusies literātu, mākslinieku un citu radošo cilvēku kopiena. Šobrīd Joannas pūrā ir astoņas grāmatas – septiņi dzejoļu krājumi un viena prozas poēma. Neviens no tām vēl pagaidām nav piedzīvojis tulkojumu kādā citā valodā, bet kāda neliela daļa no dzejnieces sarakstītā ir publicēta angļu valodā dažādās dzejas antoloģijās, kā arī literārajos žurnālos. Šobrīd Joanna Rakstnieku mājā ar Ziemeļvalstu Ministru padomes atbalstu turpina rakstīt dzeju un priecājas par iespēju strādāt netraucēti no dzīves ikdienas. Ventspilī viņai ļoti patīk, un dzejniece atzīst, ka šeit, klusuma, jūras tuvuma un negaidītu kaiju kļiedzienu iedvesmoti, tapuši vairāki desmiti dzejas rindu. Šī autorei ir pirmā viesošanās reize Ventspilī, bet Latvijā viņa

ciemojusies arī iepriekš.

«Lielākais ieguvums, viesojoties un strādājot rakstnieku rezidencēs, ir pieņemšanās gudrība,» secina Joanna. «Dažādās rezidencēs var tikt pie ļoti atšķirīgas iedvesmas, līdz ar to arī rakstītais katrā rezidencē ir citāds.» Viņai līdz šim bijusi iespēja strādāt piecās rezidencēs, mēģinot atšķetināt katras būtību. Katrā no tām viņa centusies iedziļināties attiecīgās valsts vēsturē, apciemot pēc iespējas vairāk vietu, lai tiktu pie iedvesmas. «Katrā vietā ir kaut kas cits, kaut kas pavisam jauns.» Joanna viesojusies rezidencēs Zviedrijā, Sanktpēterburgā, Rodas salā (Griekija), Sicīlijā (Itālija) un nu jau arī Ventspilī. «Strādājot rezidencē, tu esi daudz brīvāks, jo domas nav aizņemtas ne ar ko citu.» Pēc tam atgriešanās ikdienas dzīvē gan varot būt ļoti dažāda. «Viss atkarīgs no tā,

vai ir ielānotas kādas citas lietas, pie kurām atgriezies. Ja nav nekādu plānu, tad ir slikti.» Joanna piekrīt, ka rakstniekam istā dzīve ir rakstot – tā ir viņa brīvība. Uz jautājumu, kas viņai liek rakstīt dzeju, viņa, ne mirkli nedomājot, atbild: «Es nezinu, es vienkārši rakstu.» Viņa gan atzīst, ka dzeja nevar būt tikai pašrefleksija. «Ir jābūt kādai interesei, kaut kam ārpus sevis, kas dod idejas, iedvesmo.» Tādēļ Joanna dzīvē meklē jaunas pieredzes.

Joannas dzejā strāvo misticisms. Tajā viņa cenšas tvert cilvēka atspulgu dažādās vidēs, kuras caurvij mistiskās pieredzes, refleksijas. Bieži viņa pievēršas tumsas tēmai. «Cilvēks bieži vien saredz kaut ko ārpus šīs pasaules, piedzīvo pārpasaulīgas pieredzes, bet bieži tas ir viņa paša atspulgs citur, citā realitātē.» Joanna ir dzejniece jau otrajā paaudzē. Viņas tēvs Andress Alans gāja bojā līdz galam nenoskaidrotos apstākļos, kad Joanna bijusi 11 dienas veca. Joanna tēvu pazīst caur viņa sarakstīto dzeju. Viņa atzīst, kad bijusi jaunāka,

Foto: Kristis Kūla

«Igauņu dzejnieki satiekoties vienmēr pārsprīž dažādus filozofiskus jautājumus, bet šobrīd aktuāla ir Ukrainas kara tēma un politika,» stāsta igauņu dzejniece Joanna Elmane, kura uz tikšanos ar Ventas Balsi pielikusi tauriņa formas piespraudi Ukrainas karoga krāsās.

viņa dzejā neizbēgami ietekmējusies no tēva. «Lasīju viņu tik daudz, ka, protams, viņš ienāca arī manis rakstītajā. Arī tagad pieļauju, ka viņa dzejai ir kāda ietekme.» Dzeju Joanna lasa daudz. Bez tā, ko sarakstījis viņas tēvs, Joanna lasa arī velsiešu dzejnieka Dilana Tomasa liriku, Rainera Marijas Rilkes, austriešu ekspresionista Georga Trākla dzeju, kā arī igauņu dzejnieku rakstīto. «Igaunija ir maza valsts,

bet mums ir ļoti daudz dzejnieku, tāpēc man ir svarīgi saslēgties ar viņiem gan dzejā, gan dažādos pasākumos.» Joanna ļoti aktīvi iesaistās dažādos dzejas notikumos un arī starpdisciplināros mākslas pasākumos, kur satiekas dažādi mākslas žanri. Atgriežoties mājās no Ventspils, Joanna iecerējusi ar draugu, britu rakstnieku Endiju Vilobiju un blūza mūziķiem realizēt kopīgu projektu, kurā satiekas dzeja un mūzika.